

שיעורי "היא שיחתי" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם נושא מעניין לקחת הביתה".

הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חידוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד.

מטרת השיעורים לעורר שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך.

מנחות כב היא שיחתי

נושאים לשיחה ודיון לקחת מדרך הגמרא אל משעולי החיים

השקפה | דברי רבינו חיים מוואלאזין על הדביקות בה' בזמן הלימוד

יש כאלו שחושבים כאילו ה"מתנגדים" פטורים מלהידבק בקב"ה תוך כדי לימוד התורה... אבל אדונינו הגר"ח מוואלאזין האריך בנפש החיים שער ד':

"שזו היא הדרך האמתי אשר בזה בחר הוא ית"ש, שבכל עת שיכון האדם עצמו ללמוד, ראוי לו להתיישב קודם שיתחיל, עכ"פ זמן מועט ביראת ה' טהורה בטהרת הלב, להתודות על חטאתו מעוקמא דלבא, כדי שתהא תורתו קדושה וטהורה. ויכוין להתדבק בלימודו בו בתורה בו בהקב"ה, היינו להתדבק בכל כחותיו לדבר ה' זו הלכה, ובזה הוא דבוק בו ית' ממש כביכול, כי הוא ית' ורצונו חד כמ"ש בזהר, וכל דין והלכה מתורה הקדושה, הוא רצונו ית' שכן גזרה רצונו שיהא כך הדין כשר או פסול טמא וטהור אסור ומותר חייב וזכאי. וגם אם הוא עסוק בדברי אגדה שאין בהם נפקותא לשום דין ג"כ הוא דבוק בדבורו של הקדוש ברוך הוא, כי התורה כולה בכלליה ופרטיה ודקדוקיה, ואפי' מה שהתלמיד קטן שואל מרבו הכל יצא מפיו ית' למשה בסניני...

וכן באמצע הלימוד, הרשות נתונה להאדם להפסיק זמן מועט, טרם יכבה מלבו יראתו ית"ש שקיבל עליו קודם התחלת הלימוד, להתבונן מחדש עוד מעט ביראת ה'... כן רשאי האדם להפסיק ולבטל זמן מועט מהלימוד, להתבונן מעט ביראת ה', ואינו חושש בזה משום ביטול תורה כיון שהוא הגורם שתתקיים אצלו חכמה התורה".

חינוך | כמה חשוב לתרגם נכון "רחמנא"

אתם יודעים מה פירוש המילה "רחמנא"? רוב האנשים ישיבו לכם שזה "מרחמינו" אבל מו"ר הגה"צ רבי יעקב לב זצ"ל בעמח"ס מעט צרי על אונקלוס, שהיה בקי גדול בלשון הארמית, אמר לי שזו טעות. התרגום המילולי של "רחמנא" הוא "אוהבנו". שכן 'אוהבו' תרגומו הוא 'רחמיה'.

רק תחשבו שהמלמד בכתה היה מתרגם כך לילדים "הכי אמר רחמנא" "כך אמר האוהב שלנו"! כמה מתיקות היתה חודרת להם לעצמות...

ביקורת בונה | מה ה"טייטש" של "רחמנא"

הדף שלנו פותח במילים "כי זכו להו רחמנא - לישראל", במהדורת 'שוטנשטיין' הנפלאה "תרגמו" כך: כאשר זיכתה להם התורה את המלח... היא זיכתה זאת רק לישראל". אני מתפלל: איך נהפך "רחמנא" ל"תורה"?

אנו לא רגילים כ"כ לדבר בענייני הלכה על "הקב"ה", במקום זאת אנו עוסקים ב"תורה". 'מה התורה רוצה מאתנו', ולא 'מה הקב"ה רוצה מאתנו', ואילו הגמרא דנה הרבה פעמים בענייני הלכה בלשון של "הכי אמר רחמנא" או "זכי רחמנא" וכדומה.

בחיך | אין לי זמן לחשוב על ה' - אני עסוק בתורה ובתפילה...

מספרים על יהודי מתמיד גדול, שלא הפסיק לרגע מללמוד. בוקר אחד הוא קם מופתע, אומר לאשתו: אל תשאלני על מי חלמתי בלילה! "על מי?" על הקב"ה בכבודו ובעצמו! "נו, מה אתה מתפלל, אתה כנראה חושב עליו לא מעט במהלך היום"

כעס בעלה: מה?! אני נראה לך 'בטלן'? כל היום אני יושב ולומד תורה, מתי בדיוק יהיה לי רגע פנוי לחשוב על הקב"ה...

סיפור דומה מספרים על חסיד ברסלב אחד שיצא ליער להתבודד ולשפוך שיחו לפני ה', כדבר איש אל רעהו.

באמצע ה"שיחה" הוא פתאום שם לב שהשקיעה מתקרבת. רגע אחד הוא אומר לקב"ה "אני חייב לרוץ למנחה, ומיד אחר כך אחזור לשיחה שלנו... אל נא תעבור מעל עבדך..."

יש כאלו שמרוב תורה ותפילה - שוכחים שהכל זה בעצם "רחמנא"...

היסטוריה | שמלת הכלה של נאווה אפלבוים הי"ד

אולי זאת הסיבה למנהג נשות ארצות המזרח לעשות משמלת כלולותיהן - פרוכת לארון קודש או מחיצה לבית הכנסת. הן סברו ש'שמלת כלה' איננה 'שימוש הדיוט' אלא 'שימוש של מצוה' ולכן לא רצו להשתמש בו עוד לשאר עניינים אלא להעלותו לחפצי שמיים.

על פי המנהג הזה לקחו את שמלת הכלה של נאווה אפלבוים הי"ד שנרצחה יחד עם אביה רבי דוד הי"ד בערב חתונתה - ויצרו ממנה פרוכת מרטיטה לארון הקודש בקבר רחל.

ביאור | מדוע תרם ארוונה דוקא מורג חדש

הגמרא אומרת שהמוריגים שתרם ארוונה לעצים, היו מוריגים חדשים שעדיין לא השתמש בהם.

ויש לדקדק, וכי ארוונה היבوسی ידע את הדרשה של "על העצים אשר על האש אשר על המזבח" שצריך עצים ואש שלא השתמשו בו, מדוע

וורט | האבנים שהתחברו נחשבים כהשתנו ולכן מותרים לגבוה

הגמרא שלנו מלמדת שדבר שהשתמש בו הדיוט אינו יכול לשמש לגבוה. אך כתב המג"א סימן קמ"ז שאף שאין לעשות פרוכת מבגדים שהשתמשו בהן מ"מ "דוקא כמות שהן אסור להשתמש בהן אבל אם שינה צורתן ועשה מהן כלי אחר שרי דהרי הכיור נעשה ממראות הצובאות, ואף על גב דבמזבח בעינן עצים שלא נשתמש בהם הדיוט י"ל דמזבח שאני".

והנה, המפרשים בפרשת ויקהל תמהו מדוע סירב משה לקבל את המראות הצובאות ולא סירב לקבל את הכומז ושאר תכשיטי הנשים. ותירצו שכל התכשיטים מתיכים אותם ואילו המראות נשארות כמות שהן. אך בדברי המג"א מבואר שגם המראות נחשב שנשתנו אע"פ שעיקר צורתן ללא שינוי (הרי המראה היתה בצורת טס נחושת שטוח ונשארה כזאת) מכל מקום כיון שחיבר את כל המראות יחד לכיור גדול נחשב זה לשינוי להתירם לגבוה.

והנה המפרשים הקשו איך נאמר בפרשת ויצא "וַיִּשְׁכֶּם יַעֲקֹב בְּבֶקֶר וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֵשֵׁיתוֹ וַיִּשֶׂם אֹתָהּ מַצֵּבָה וַיִּצַק שָׁמֶן עַל רֵאשָׁהּ" הרי מכיון ששם את האבן מראשותיו נמצא שהשתמש בה בעצמו ושוב אסור לייחדה לשימוש גבוה.

אכן לדברי המגן אברהם אולי יש לומר שזהו מקור לדרשת חז"ל שהתחברו כל האבנים ונעשו אבן אחת, וממילא כיון שנתחברו לאבן אחד גדולה שוב יש כאן שינוי גמור מהאבנים שנטל לצורך שימוש עצמו. [ואע"פ שבפועל שכב יעקב על האבן הגדולה המחוברת מ"ב אבנים, אך זה נעשה שלא מדעתו לאחר ששכב לישון, וממילא אין זה נחשב תשמיש מדעת לפסול אותה].

פליאה | וכי המראות הצובאות אינן חפצי מצווה?

בשם רבינו הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שמעתי דמה שצדיק שוכב על האבן אין זה נחשב דבר הדיוט אלא שימוש של מצווה.

לפי דבריו התפלאתי מדוע המראות הצובאות נחשבות אצל המג"א לשימוש של הדיוט, הרי מבואר שלא עשו כן להנאתן אלא בשביל לקיים "תחת התפוח עוררתין" להעמיד עדרים עדרים בישראל ולקיים מצוות פרו ורבו, כמו שאמרו חז"ל שבזכות זה נגאלו ישראל, ואם כן איך אפשר לחשוש בזה משום שימוש של הדיוט.

לפי ה"חזותא", המרכיבים החומריים, אלא לפי ההגדרה ההלכתית של החלקים.

במתן תורה אנו לומדים שהקב"ה מזהיר "פן יהרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב" - דורשים חז"ל מכך שלא כתוב "ונפלו" ממנו רב, שמדובר על סיטואציה שרק אחד יכול ממנו, ואפילו אחד מהם נחשב הוא "רב". כי כאשר כל ישראל יחד באים לקבל התורה, שישים ריבוא כאיש אחד בלב אחד, ממילא אין שום "ביטול ברוב", כי "מין במינו אינו בטל", אדרבה, כל אחד מחזק ומוסיף על כל הכלל.

סיפור | מי הרגיש את הכינור החסר

בעיתונות האמריקנית הופיעה כתבה על גוי איטלקי בשם טוסקניני, שהיה מנצח על תזמורות ענק של עשרות נגנים. היה לו כישרון מוזיקלי נדיר, במיוחד לאור העובדה שהוא היה כותב את התווים עבור כל הנגנים ועבור כל הליוויים. כשהאיטלקים 'יישרו קו' עם הנאצים ימ"ש, הוא כעס עליהם ונדד לאמריקה. שם מיד העמידו אותו בראש אחת התזמורות הגדולות של אמריקה דאז, ושמו יצא לתהילה אצל מיליונים של גויים עד מותו בגיל 89.

בערוב ימיו ביקש עיתונאי בשם זקס לראיין אותו על מנת להוציא ספר שיתאר את הצלחותיו בניצוח תזמורות שהאדירו את שמה של אמריקה. טוסקניני הזמין את הכתב לחזות בקונצרט מיוחד עם עשרות נגנים, שלא בניצוחו, הופעה שאף שודרה בכל ערוצי הטלוויזיה האמריקנית אז. בתום ההופעה הקהל עמד על רגליו והריע זמן רב לביצוע המרשים של הנגנים והמנצח. באותה הופעה ישב טוסקניני בשורה הראשונה כשפניו חתומות. הוא הביט במנצח ובתזמורת ולא רווה מהם נחת, העיתונאי שאל אותו מדוע הוא כה מחמיץ פנים ולא מתפעל כמו הקהל? "הרי כולם הללו והפליגו בשבחם ואתה במקום לומר תודה למנצח ולתזמורתו, אתה מחמיץ פנים... מה קרה? ראה את התפעלות הקהל!" אך טוסקניני בשלו. "חסר היה ליווי של כינור. במקום 15 נגנים של כינור הגיעו רק 14". היה חסר עוד ליווי אחד של כינור וזה השפיע!"

העיתונאי התפלא לעצמו: "מי הרגיש בכלל שחסר כינור?! יתכן שאפילו המנצח לא יודע על היעדרות הכנר הבודד". בכל אופן פנה העיתונאי למנצח ושאל אם אחד הנגנים לא הופיע. "אומר לך את האמת" השיב המנצח "אינני יודע, ואפילו אם היה חסר כינור אחד לא הרגשתי. ישבו בקונצרט עשרות נגנים וכנר אחד לא מעלה ולא מוריד מהרמוניה של התזמורת!" אנה, בדוק עבורי, ביקש העיתונאי זקס, ואכן התברר שהיה חסר כנר אחד שחלה ולא הופיע לקונצרט, כך שניגנו רק 14 נגנים במקום 15.

"כששמעתי זאת" מספר זקס "פניתי לטוסקניני ושאלתי כיצד

איפוא תרם דוקא מוריגים חדשים שלא השתמש בהם?

והנה הגמרא מביאה את הפסוק מישעיהו מא, טו "מורג חרוץ חדש בעל פיפיות". מהו המובן של מורג "חדש"? פירש רש"י בישעיהו "חדש - כשהוא חדש עד שלא הוחלקו פיות חריציו הוא חותך הרבה אבל משנתישן הוחלקו פיות חריציו".

כעת מובן, מכיון שהמורג החדש הוא המשובח, מובן שכאשר אומר ארונה "המוריגים לעצים" כוונתו לתת את המוריגים המשובחים והיקרים שלו עבור העצים, וזהו דוקא כשהם "חדתי", כי מוריגים "עתיקי" כבר אינן חשובים כ"כ מכיון שאינו "בעל פיפיות".

פנימיות | ה"תולעת" הנדרסת תדרוס את דורסה

כאשר בא דוד לקחת מידי הגויים את מקום המקדש, הוא מקבל את ה"מוריגים", בהם משתמשת כנסת ישראל כדי לדוש את העמים.

הרי הדישה אינה מכלה את התבואה, חלילה, אלא מפרידה את הטוב מן הפסולת. כך עם ישראל ידוש את העמים במובן של הוצאת הטוב ופירור הקליפות הרעות. הקב"ה דורך את גת אדום (דריכת ענבים גם היא נחשבת דישה) וזו מיינם על בגדיו, כלומר, שהקליפות של האומות אבדו אבל היין עצמו נעשה ממנו קידוש שמו יתברך.

לכן דוקא כאשר בא דוד לקחת מן הגויים את החלק הטוב, הר המוריה, שם "עמים הר יקראו", "ביתי בית תפילה לכל העמים", והם נותנים אותו תחת ישראל הרי זה נמשל לנתינת מוריגים חדשים בידי ישראל.

והנה, מי שיפתח את נבואת ישעיהו במקורה, יווכח לראות למי הקב"ה אומר "הנה שמתין למורג חדש" - "לתולעת יעקב". התולעת נדרסת ברגלי כולם, והקב"ה מבטיח לה את תהיי הדורסת של כולם. כך גם דוד המלך אומר על עצמו "ואנכי תולעת ולא איש" ודווקא הוא מקבל את ה"מוריגים" לדוש את כל העמים, ולקחת מהם את הר ה'.

לקח | כל אחד חשוב!

בגמרא שלנו אנו לומדים על סברת "מין במינו אינו בטל", כאשר התערובת עשויה ממרכיבים דומים הרי לכל טיפה וטיפה יש משמעות וחשיבות. כל טיפת דם נחשבת כשהיא חלק מכמות ענקית של טיפות! דם

גם חכמים לא חולקים על זה. הם רק סוברים שהגדרת "מין במינו" אינה

כבר נותן מספר השורות שלך, מספר הדפים שהספקת... אבל הקב"ה המנצח הגדול שכתב התווים במיוחד בשבילך, האם לא תשמיע את התווים שלך שבורא עולם מחכה לשימוע כמה שורות מהגמרא שלך, כי רק ע"י הליווי שלך תהיה הסימפוניה מושלמת יותר..."

זה היה בקיץ. בחורף פגשתי את בנו של אותו יהודי ושאלתי אותו: "מה שלום אבא?" "ברוך דיין האמת..." "ענה לי." "אבא עד ימיו האחרונים ממש היה מגיע לבית המדרש וקודם שהיה מתחיל ללמוד היה אומר באנגלית: 'המנצח הגדול של הסימפוניה העולמית מחכה לשימוע את השירה שלי'. במילים אלו היה פותח את הגמרא ומתחיל לשיר בדביקות ושמחה 'אמר רבא...'. 'אמר אבי'."

הרגיש בחסרון הכנר", טוסקניני חיך ואמר: "תקשיב טוב: אני כתבתי את התווים לכל 15 נגני הכינור. לכל אחד כתבתי תווים קצת שונים כדי שביחד יהיה ביצוע וליווי, של סימפוניה מושלמת. במהלך הקונצרט חשתי שחסר איזה צליל מהקולות, אי אילו תווים, ומיד קישרתי שכולם שייכים לכנר אחד שהוא חסר וזה משפיע. אמנם לציבור זה לא כל כך משנה 14 או 15 נגנים, אבל אני שכתבתי להם תווים, אני שביקשתי שהסימפוניה תהיה מושלמת יותר, אני הרגשתי שזה חסר..."

סיפר משפיע אחד: את הסיפור על טוסקניני סיפרתי ליהודי זקן שהתאונן "מה עוזר למישהו כמה שורות הגמרא שאני בקושי מבין", ואמרתי לו: "לך נדמה, אה... רק כמה שורות גמרא הפדיון היומי שלך. היום קצת שורות, מחר כמה שורות, זה כלום... מה יהיה כאן... למי זה